

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 440/2010-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Z., B., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 47, čl. 48 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sp 135/2006 a jeho rozsudkom č. k. 3 Sp 135/2006-264 z 1. decembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 82/2010 a jeho rozsudkom sp. zn. 2 Sžo 82/2010 z 23. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2010 doručená sťažnosť Z., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 47, čl. 48 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sp 135/2006 a jeho rozsudkom z 1. decembra 2009 (ďalej len „rozsudok z 1. decembra 2009“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 82/2010 a jeho rozsudkom z 23. júna 2010 (ďalej len „rozsudok z 23. júna 2010“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Obvodný pozemkový úrad v B. 2006 (ďalej len „pozemkový úrad“) rozhodnutím č. j. 2006/02354-R/Ber zn. 976/92 z 19. júna 2006 (ďalej len „rozhodnutie z 19. júna 2006“) vyhovel reštitučným nárokom oprávnených osôb združených v Lesnom spoločenstve majiteľov urbáru a lesnej spoločnosti B. k pozemkom v katastrálnom území L. a oprávneným osobám bolo prinavrátené vlastníctvo k uvedeným pozemkom [t. j. boli im vydané v súlade s terminológiou zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.)].

Po odvolaní sťažovateľa krajský súd rozsudkom z 1. decembra 2009 potvrdil rozhodnutie pozemkového úradu z 19. júna 2006.

Po odvolaní sťažovateľa najvyšší súd rozsudkom z 23. júna 2010 potvrdil rozsudok krajského súdu z 1. decembra 2009.

Podstatnou otázkou v namietanom konaní bolo posúdenie aplikovateľnosti § 11 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb., podľa ktorého pozemky alebo ich časti nemožno vydať v prípade, že na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada.

Krajský súd a najvyšší súd dospeli k záveru, že v danom prípade na pozemkoch, ku ktorým si oprávnené osoby uplatnili reštitučné nároky, nebola zriadená záhradkárská osada, a preto nie je daná prekážka na prinavrátenie vlastníctva k týmto pozemkom v zmysle § 11 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb.

K uvedenému záveru dospel krajský súd a najvyšší súd na základe zisteného skutkového stavu a tohto právneho názoru:

„pojem zriadená záhradková osada zahŕňa v sebe jednak predmet slúžiaci na záhradkárске účely - vyčlenená časť územia (pôdy) a súčasne subjekt, ktorý je oprávnený na tento účel pozemky užívať... z hľadiska zriadenia záhradkárskej osady nie je preto ani rozhodujúca doba vzniku samotného subjektu Základnej organizácie SZZ, ale či a vôbec kedy došlo k právne relevantnému získaniu pozemkov na záhradkárске účely...

podľa § 52 až 58 vyhl. č. 83/1976 Zb. bolo ako prvý krok pre zriadenie záhradkovej osady potrebné vydanie rozhodnutia o využití územia, ktorým rozhodnutím sa umiestňovala záhradkárска osada, pričom jeho obsahom bolo určenie pozemkov s ich presnou identifikáciou a uvedenie doby užívania. Až následne bolo možné uzavretie dohody o dočasnom užívaní pozemkov na záhradkárске účely a jej prípadné schválenie príslušným správnyim orgánom, Takýmto spôsobom malo byť postupované pri zriaďovaní záhradkových osád od účinnosti vyhlášky č. 83/1976 Zb., t. j. od 01. 10. 1976...

zákon o pôde, ale ani vyhláška č. 83/1976 Zb. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu..., ale ani iný predpis platný v čase účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. t. j. ku dňu 24. 06. 1991, nepodávali definíciu pojmu zriadená záhradková osada. Ak sa tak stalo prijatím zákona č. 64/1997 Z. z., treba k tomu hneď uviesť, že definícia uvedená v ustanovení § 2 ods. 1 tohto zákona, účinného od 26. 03. 1997, slúži výlučne len pre účely tohto zákona. Jeho predmetom je totiž nová úprava vzťahov medzi pôvodnými vlastníkmi pozemkov, nepodliehajúcich reštitúcií podľa zákona č. 229/1991 Zb., a nájomcami resp. užívateľmi pozemkov v zriadených záhradkových osadách, pôvodne zahrnutá do ustanovenia § 22 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb., ktoré bolo týmto zákonom vypustené...

hmotnoprávne podmienky reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. je potrebné skúmať ku dňu účinnosti tohto zákona, t. j. ku dňu 24. 06. 1991. To znamená, že aj otázka zriadenia záhradkovej osady ako podmienka pre nevydanie pozemku alebo jeho časti (§ 11 ods. 1 písm. e/ zákona č. 229/1991 Zb.), musí byť a to treba zdôrazniť, pri riešení reštitučného nároku, posudzovaná podľa práva platného v čase, kedy na pozemku alebo jeho časti mala záhradková osada vzniknúť. Tomu nasvedčuje aj skutočnosť, že zákon

č. 64/1997 Z. z. nezrušil, resp. nezmenil odkaz poznámky v ustanovení § 11 ods. 1 písm. e/ zákona č. 229/1991 Zb. (pozn. poznámka odkazuje na § 52 až 58 vyhl. č. 83/1976 Zb.)...“

Najvyšší súd v rozsudku z 23. júna 2010 zdôraznil, že *«Akýkoľvek iný výklad, ba dokonca analogický postup, ktorý uvádza navrhovateľ (sťažovateľ, pozn.), je v správnom práve neprípustný a bol by v priamom rozpore so zmyslom a účelom tohto zákona...»*

aj pred 1. októbrom 1976 aj po tomto dátume sa vždy pri zmene využitia určitého územia vyžadovalo územné rozhodnutie vydané príslušným štátnym orgánom. Preto pokiaľ navrhovateľ tvrdí, že do roku 1976 nebolo potrebné územné rozhodnutie na zriadenie záhradkovej osady, takéto jeho tvrdenie nemá oporu v zákone. Dokonca sa vyžadovalo aj územné vyčlenenie územia záhradkovej osady v evidencii nehnuteľností. Územné rozhodnutie ako základný predpoklad pre zmenu využitia územia vydané nebolo a ani v evidencii nehnuteľností nebolo toto územie vyčlenené ako záhradková osada...

Pokiaľ navrhovateľ tvrdí, že je potrebné rešpektovať prirodzený vývoj pri vzniku záhradkovej osady, tento by mohol byť akceptovaný v prípade, ak by takýto vývoj korešpondoval s právnym poriadkom. Podľa názoru navrhovateľa ako záhradková osada vznikol už na ustanovujúcej členskej schôdzi 29. marca 1974 a aj po roku 1976, všetky štátne orgány rešpektovali jeho existenciu, o čom svedčí fakt, že vydávali stavebné povolenia na výstavbu záhradných chatiek, ktoré však mohli stavebné úrady vydávať iba v zriadených záhradkových osadách.

Odvolačný súd upozorňuje na to, že zo znenia § 51 vyhl. č. 83/1976 Zb. vyplýva, že záhradkárске chaty sa umiestňujú predovšetkým v záhradkárskych osadách, nie výlučne, preto tento argument navrhovateľa, pokiaľ ide o údajnú akceptáciu záhradkárskej osady štátnymi orgánmi, neobstojí...

podľa názoru odvolacieho súdu na ustanovujúcej členskej schôdzi 29. marca 1974 síce mohla vzniknúť organizačná zložka SZZ, ale nemohla byť týmto spôsobom zriadená záhradková osada, pretože jednotliví nájomcovia pôdy mali užívacie práva upravené individuálnymi zmluvami s Družstvom ako vlastníkom predmetných pozemkov, ktoré ich neoprávňovali odovzdať tieto pozemky do užívania navrhovateľovi, ako právnickej osobe.

Družstvo týmito zmluvami prenechalo individuálnym fyzickým osobám do dočasného užívania pôdy, ktorú v tom čase nevyužívalo na poľnohospodársku výrobu, avšak týmto aktom toto územie (pôda) nezmenila svoj charakter poľnohospodárskej pôdy vo vlastníctve Družstva.

Z administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľ ako právnická osoba... vznikol až 1. januára 1977 a dočasným užívateľom predmetných nehnuteľností sa stal až na základe Zmluvy (uzatvorenej s Družstvom), o prenechaní združených členských pozemkov na poľnohospodárske využitie z 10. novembra 1981... (ďalej len „Zmluva“).

Podľa čl. 2 tejto zmluvy, sa predmetná poľnohospodárska pôda previedla ZO SZZ na dočasné užívanie na dobu 12 rokov a po vypršaní zmluvnej doby mohla byť predĺžená na ďalšie obdobie, pokiaľ tomu nebude brániť verejný záujem. Podľa čl. 5 písm. c) sa ZO SZZ zaviazala po ukončení nájomnej zmluvy všetky stavby odstrániť a uviesť pozemok do stavu vhodného pre poľnohospodárske využitie...

Pokiaľ navrhovateľ žiada rešpektovať reálny stav, t. j. podľa jeho názoru historicky postupný vznik záhradkovej osady na predmetných nehnuteľnostiach, podľa názoru odvolacieho súdu tejto jeho požiadavke nie je možné vyhovieť, nakoľko by to znamenalo poskytnutie ústavnej ochrany stavu, ktorý vznikol contra legem.

Podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, je nútené obmedzenie vlastníckeho práva možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Dôvody, uvedené v tomto odseku musia byť splnené kumulatívne, t. j. aj pri absencii čo len jedného z nich je obmedzenie vlastníckeho práva protiústavné.

V danom prípade § 11 ods. 1 písm. e) (predtým písm. d)) zák. č. 229/1991 Zb. určuje kvalifikovaný dôvod na obmedzenie výkonu vlastníckeho práva vlastníkov pôvodných nehnuteľností a to existenciu zriadenej záhradkovej osady.

Z vyššie uvedeného však vyplýva, že na nehnuteľnostiach, o vydaní ktorých odporca rozhodol, nikdy nebola zriadená záhradková osada a preto neexistuje zákonná prekážka na ich vydanie pôvodným vlastníkom.

Postupom, ktorého sa navrhovateľ domáha, by preto bolo neprípustným spôsobom zasiahnuté do ústavných práv vlastníkov predmetných nehnuteľností, nakoľko by došlo k nutnému obmedzeniu ich vlastníckych práv v rozpore so zákonom.»

Sťažovateľ v II. časti sťažnosti označenej ako „Porušené základné právo (alebo základná sloboda)“ uviedol: «Ústava SR zakotvuje právo na spravodlivý proces, ktoré je obsahom článkov 47 a 48 Ústavy SR. Súčasne sú tieto práva predmetom ochrany v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Právo na spravodlivý proces je v zmysle rozhodnutia Ústavného súdu SR - čl. IV. ÚS 252/04 „naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.“ Pre súdnu ochranu je zaručené v podobe základných princípov vymedzených v článku 47 a 48 Ústavy SR.

Postupom v konaní a rozhodovaní tak prvostupňového ako aj druhostupňového súdu tieto porušili procesné predpisy tak zásadným spôsobom, že tým došlo k následku prejavujúcemu sa zo strany oboch porušovateľov v nerešpektovaní práv sťažovateľa, ktoré sú súčasťou jeho ústavného práva na spravodlivý súdny proces...»

Ďalej sťažovateľ uviedol, že „Hlavným dôvodom prečo došlo súdnymi rozhodnutiami k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces“ je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevyhodnotenie dôkazov v súlade § 132 OSP, nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí a nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v závere, že na „pozemkoch, ktoré mali byť vydané, nikdy nebola zriadená záhradková osada.“.

K samotným sťažovateľom namietaným nesprávnym právnym záverom v rozsudku krajského súdu z 1. decembra 2009 a rozsudku najvyššieho súdu z 23. júna 2010 sťažovateľ uviedol: „Žiadna právna teória vo svojich záveroch neuvádza, že v posudzovanej veci je nutné vychádzať pri posudzovaní existencie, či neexistencie záhradkovej osady a jej riadneho zriadenia podľa zákona č. 229/1991 Zb., a predpisov z dôvodu, že reštitučný nárok sa posudzuje práve podľa tohto predpisu. Celá problematika veci sa týka tej právnej skutočnosti, kedy došlo k zriadeniu záhradkovej osady a aké právne predpisy pre jej

zriadenie vtedy platili. Nemyslíme si, že zákon č. 64/1997 Z. z. je v tomto smere bezvýznamný a je možné ho obísť, pretože v čase rozhodovania správneho orgánu tento zákon bol v platnosti a účinnosti a je súčasťou nášho právneho systému. Nie je zanedbateľný úmysel zákonodarcu, účel zákona z pohľadu potreby definície, čo treba považovať za záhradkovú osadu v danom čase, pričom ide o prvú definíciu zákonom, ktorej potreba vyplynula nie len pre budúce záhradkové osady, ale aj pre potrebu úpravy krívd spôsobených odňatím pozemkov pôvodným vlastníkom, kde zákon č. 64/1997 Z. z. uznal záhradkársky spôsob obrábania pozemku za takú hodnotu verejného záujmu, ktorý má prednosť pred nápravou krívd. Zákon prvýkrát definuje záhradkové osady, ktoré už existovali pred jeho účinnosťou.

Súdy v hodnotení vzniku záhradkovej osady pripísali právne záväznú povahu poznámke pod čiarou..., na ktorú odkazuje ustanovenie právneho predpisu, čo nie prípustné. Poslaním poznámok pod čiarou, či vysvetliviek je len zlepšenie prehľadnosti a orientácie v právnom predpise formou legislatívnej pomôcky, ktorá z povahy veci nemôže stanoviť záväzné pravidlá správania alebo pravidlá pre interpretáciu daného ustanovenia. Základné ustanovenie v zákone a jeho obmedzenie až vo vysvetlivke pod čiarou nezodpovedá uznávaným princípom právneho štátu v demokratických systémoch...“

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy sťažovateľ uviedol: „Spôsob konania a konečné rozhodnutia porušovateľov vo veci prispeli k tomu, že sťažovateľ zastupujúci svojich členov – užívateľov pozemkov v záhradkovej osade sa ocitol v stave právnej neistoty, ktorý spôsobil, že došlo k porušeniu ďalšieho základného práva a slobody a síce vlastníckeho práva garantovaného v čl. 20 Ústavy SR - konkrétne ide o právo vlastníť majetok...“

Nesprávne právne posúdenie veci, obchádzanie viacerých ustanovení procesných predpisov, nerešpektovanie, resp. neuznanie sťažovateľa ako riadnej záhradkovej osady, aj napriek nesporným argumentom sťažovateľa o jeho legálnej existencii podložené viacerými nesprávne a jednostranne posúdenými dôkazmi porušovateľom v 1/ alebo porušovateľom v 21 rade spôsobilo to, že členom záhradkovej osady, dlhoročným užívateľom pozemkov združených v záhradkovej bude znemožnené uplatniť si svoje práva podľa zákona č.

64/1997 Z. z. a v zmysle tohto zákona nadobudnúť do svojho vlastníctva, pozemok ktorý užívajú - na ktorom majú postavenú záhradnú chatku a pozemok, ktorý rokmi skultivovali...

Nesúhlasíme s odôvodnením rozhodnutia porušovateľa v 1/ rade v tom, že cituje čl. 20 ods. 4 Ústavy SR, predmetnom ktorého je nútené obmedzenie vlastníckeho práva, nakoľko v danom prípade osôb oprávnených z reštitučného nároku, nejde o vyvlastenie, ale o iný spôsob usporiadania právnych vzťahov s užívateľmi pozemkov v záhradkovej osade, predpokladaný zákonom č. 64/1997 Z. z.

Následne členovia sťažovateľa nebudú môcť vykonávať samotné vlastnícke práva, obsahom ktorých je napr. právo vec užívať, disponovať s vecou nemôžu absolútne realizovať.

V dôsledku rozhodnutí porušiteľov v 1/ a v 2/ rade je nastolený právny stav, podľa ktorého členovia sťažovateľa – záhradkovej osady a užívatelia pozemkov v záhradkovej osade, ktorým inak zákon č. 64/1997 Z. z. priznáva osobitnú právnu ochranu čo do usporiadania vzťahov so skutočnými vlastníckmi pozemkov, budú musieť tieto pozemky vydať osobám, označeným v rozhodnutiach súdov, ako oprávnené osoby z reštitučného nároku, čo v konečnom dôsledku spôsobí týmto členom značné materiálne škody nenávratného charakteru, ak budú povinní vypratať tieto nehnuteľnosti spolu so stavbami, ktoré sú celé tam desaťročia umiestnené...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako porušovateľ v 1/ rade rozsudkom zo dňa 23. 6. 2010 č. k. 2 Sžo 82/2010 a Krajský súd v Bratislave ako porušovateľ v 21 rade rozsudkom zo dňa 1. 12. 2009 č. k. 3Sp 135/2006-264 a konaním, ktoré im predchádzalo porušili právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 47 a 48 Ústavy SR a vlastnícke právo sťažovateľov podľa článku 20 Ústavy SR.

Rozsudok porušovateľa v 1/ rade – Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 6. 2010 č. k. 2 Sžo82/2010 a rozsudok porušovateľa v 2/ rade – Krajského súdu v Bratislave zo dňa 1. 12. 2009 č. k. 3Sp 135/2006-264 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie porušovateľovi v 2/ rade – Krajskému súdu v Bratislave.

Porušovatelia základného práva sú povinní sťažovateľovi nahradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 303,31,- EUR..., ktoré sú povinné zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. G. Z., advokátky...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo

procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. K namietanému porušeniu základných práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sp 135/2006 a jeho rozsudkom z 1. decembra 2009

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovatelia sa môžu domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím im dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať proti rozsudku krajského súdu z 1. decembra 2009 odvolanie, o čom vedel, odvolanie aj podal a najvyšší súd o ňom

rozsudkom z 23. júna 2010 rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základných práv rozsudkom krajského súdu z 1. decembra 2009 a jeho postupom predchádzajúcim vydaniu tohto rozsudku z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 82/2010 a jeho rozsudkom z 23. júna 2010

Sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 47, čl. 48 a čl. 20 ústavy, pričom v návrhu na rozhodnutie ústavného súdu výslovne uviedol: *„porušili právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 47 a 48 Ústavy SR a vlastnícke právo sťažovateľov podľa článku 20 Ústavy SR“*.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 1 ústavy každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 82/2010 a jeho rozsudkom z 23. júna 2010. V nadväznosti na to sťažovateľ nesúhlasí s hodnotením vykonaného dokazovania a právnym názorom najvyššieho súdu, teda s interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho právnej veci.

Uvedené sťažnostné námietky svojím obsahom možno subsumovať pod namietanie porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Tieto sťažnostné námietky sa však neprejavili v petite sťažnosti, kde sťažovateľ kvalifikovane zastúpený advokátom nežiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť adresovaná ústavnému súdu musí okrem iného obsahovať aj výslovné označenie základných práv a slobôd, ktoré sa podľa sťažovateľa porušili, pričom v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd v zásade viazaný návrhom na začatie konania (teda aj sťažnosťou). Zákonná požiadavka viazanosti návrhom platí zvlášť pre návrh výroku rozhodnutia ústavného súdu, teda petit sťažnosti, kde sťažovateľ formuluje výrok rozhodnutia ústavného súdu, ktorého sa domáha (m. m. III. ÚS 166/02). Keďže sa sťažovatelia v petite sťažnosti nedomáhali vyslovenia porušenia týchto práv, týmito sťažnostnými námietkami sa ústavný súd zaoberal len vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy.

Zo systematického zaradenia čl. 47 a čl. 48 ústavy v druhej hlave siedmom oddiele označenom ako „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“, ktoré zahŕňa čl. 46 až čl. 50, vyplýva, že základné práva zakotvené v čl. 47 a čl. 48 ústavy patria do skupiny základných práv širšie označených ako právo na súdnu a inú právnu ochranu. Ústava však v článkoch tvoriacich siedmy oddiel druhej hlavy diferencuje obsah jednotlivých základných práv patriacich do jednej skupiny. Preto je legitímnym očakávaním, aby sťažovateľ v súlade s § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde v petite sťažnosti výslovne označil základné právo, ktorého porušenie namieta s uvedením príslušného článku ústavy (prípadne označil právo s uvedením príslušného článku dohovoru).

Vymedzenie základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy v dôvodoch sťažnosti, ako aj v petite sťažnosti ako „práva na spravodlivý súdny proces“ nie je možné pri kvalifikovanom zastúpení sťažovateľa advokátom akceptovať ako namietanie porušenia „*práva na spravodlivý súdny proces*“ podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Za stavu, keď sťažovateľ odôvodňuje porušenie základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy namietanými nesprávnymi skutkovými a právnymi závermi a nedostatočným odôvodnením rozsudku najvyššieho súdu z 23. júna 2010 bez toho, aby uvádzal iné dôvody, v ktorých vidí porušenie označených základných práv, je nutné konštatovať absenciu

príčinnej súvislosti medzi argumentáciou sťažovateľa a možným porušením ním označených základných práv.

Je potrebné dodať, že porušenie základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy sa môže prejavovať v nesprávnych skutkových a právnych záveroch či v nedostatočnom odôvodnení súdneho rozhodnutia, avšak len samotné závery uvedené v súdnom rozhodnutí či rozsah a kvalita jeho odôvodnenia nemôžu byť okolnosťou, ktorá nasvedčuje porušeniu základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy. Najmä nie za stavu, keď sťažovateľ neuviedol žiadne iné okolnosti okrem nesprávnych záverov súdu, na podporu svojho tvrdenia o porušení základných práv podľa čl. 47 a čl. 48 ústavy.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 20 ústavy ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základných práv rozsudkom najvyššieho súdu z 23. júna 2010 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec už uvedeného ústavný súd dodáva vo vzťahu k posúdeniu meritórneho obsahu právnych záverov najvyššieho súdu, že jeho závery sú (v spojení so závermi krajského súdu) zrozumiteľné, dostatočne odôvodnené a rešpektujúce osobitosti

reštitučných vzťahov. Taktiež výklad a aplikácia relevantných ustanovení zákona č. 229/1991 Zb. vykazuje znaky logického výkladu rešpektujúceho požiadavku na ústavne konformný výklad zákonov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecných súdov v ich právnej veci nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru. Všeobecné súdy sa dostatočne zaoberali všetkým podstatnými námietkami sťažovateľa a tieto vyhodnotili spôsobom, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2010